

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.F. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 17 Nr. 3 - maart 1988

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

MAART - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de avondvoordracht die doorgaat op :

donderdag 31 maart 1988 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat 6, met als

Onderwerp : DE OOSTENDSE COMPAGNIE (1715-1735) Maritiem-Economische aspecten

Spreker : de heer Jan PARMENTIER, medewerker aan het Seminarie voor Koloniale en Overzeese geschiedenis van de R.U. Gent.

De meeste auteurs en sprekers behandelen onze, gekende, OOSTENDSE COMPAGNIE meestal vanuit het politiek gebeuren. Wij hebben Licentiaat Jan PARMENTIER bereid gevonden ons ook eens de maritiem-economische aspecten toe te lichten.

Vanavond spreekt hij ons, algemeen maritiem gezien, over de schepen, hun bemanningen en de gages, het leven aan boord, de uitredingslasten, de vaarroutes.

Op het economisch-financieel terrein geeft hij een antwoord op de volgende vragen : wat brachten de schepen mee terug ? Welke waren de uitwisselingsproducten en de gebruikte handelstechnieken ? Welke waren de winstmarges en wie zat er achter het hele systeem ?

De meeste onder ons kennen de heer PARMENTIER van de voordrachten die hij reeds voor onze Kring bracht. Als medewerker van het Seminarie van Koloniale en Overzeese geschiedenis aan de RUG en als geassocieerd lid van de Koninklijke Belgische Marine Academie is hij een gewaardeerd auteur van geschiedkundige bijdragen en mededelingen in Nederlandse, Engelse en Deense gespecialiseerde tijdschriften. Hij is een vlot en aangenaam spreker die zijn publiek steeds weer weet te boeien door zijn onderwerp en de manier waarop hij het brengt.

Eens te meer een fijnstelling van een ongeschreven blad van onze Oostendse geschiedenis, die U zeker niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

EEN TWEEDE SUCCES VOOR ONZE AKTIE

"BEHOUD DE GEVELS VAN HET E. FEYSPLEIN" !

**KAMER VOOR HANDEL
EN NIJVERHEID** v.z.w.
VAN HET ARRONDISSEMENT OOSTENDE

O ref : RB/gf/076

Oostende, 24.12.1987

DE PLATE
Secr : Rode Kruisstr, 4
8400 OOSTENDE

Geachte Heren,

Uw vraag om steun voor het behoud van de gevelreeks op het Ernest Feysplein hebben wij in de Raad van Beheer van 15 december jl. besproken.

Wij zijn het ten volle met U eens dat het verdwijnen van dit stukje oud-Oostende ten allen prijze moet vermeden worden.

Wij hebben dit standpunt bij de bevoegde personen van het Stadsbestuur verdedigd.

Wij hopen dat deze brief U in passende omstandigheden en ten gepasten tijde dienstig zal zijn en groeten,

Hoogachtend.

Raf BULCKE
Voorzitter

door Daniel FARASYN

Bij het uitgraven van het terrein bestemd voor de aanleg van een ondergrondse parking bezuiden de Leopold II laan in september-oktober 1987 werd door dhr. CALCOEN, stadslandmeter, nauwkeurig de ligging en de afmetingen genoteerd van diverse oude grondvesten en kokers in de bouwput teruggevonden. De heer CALCOEN legde die gegevens vast op kaart. Foto's werden genomen tijdens de graafwerken. Zo werd het mogelijk tot betere identificatie over te gaan van wat hier werd blootgelegd...een stukje ondergrondse geschiedenis van onze stad.

Dhr. DREESEN bezorgde mij de kaart en foto's, wat mij toeliet enkele rectificaties en aanvullingen te brengen aan mijn bijdrage in het januarinummer van ons tijdschrift verschenen.

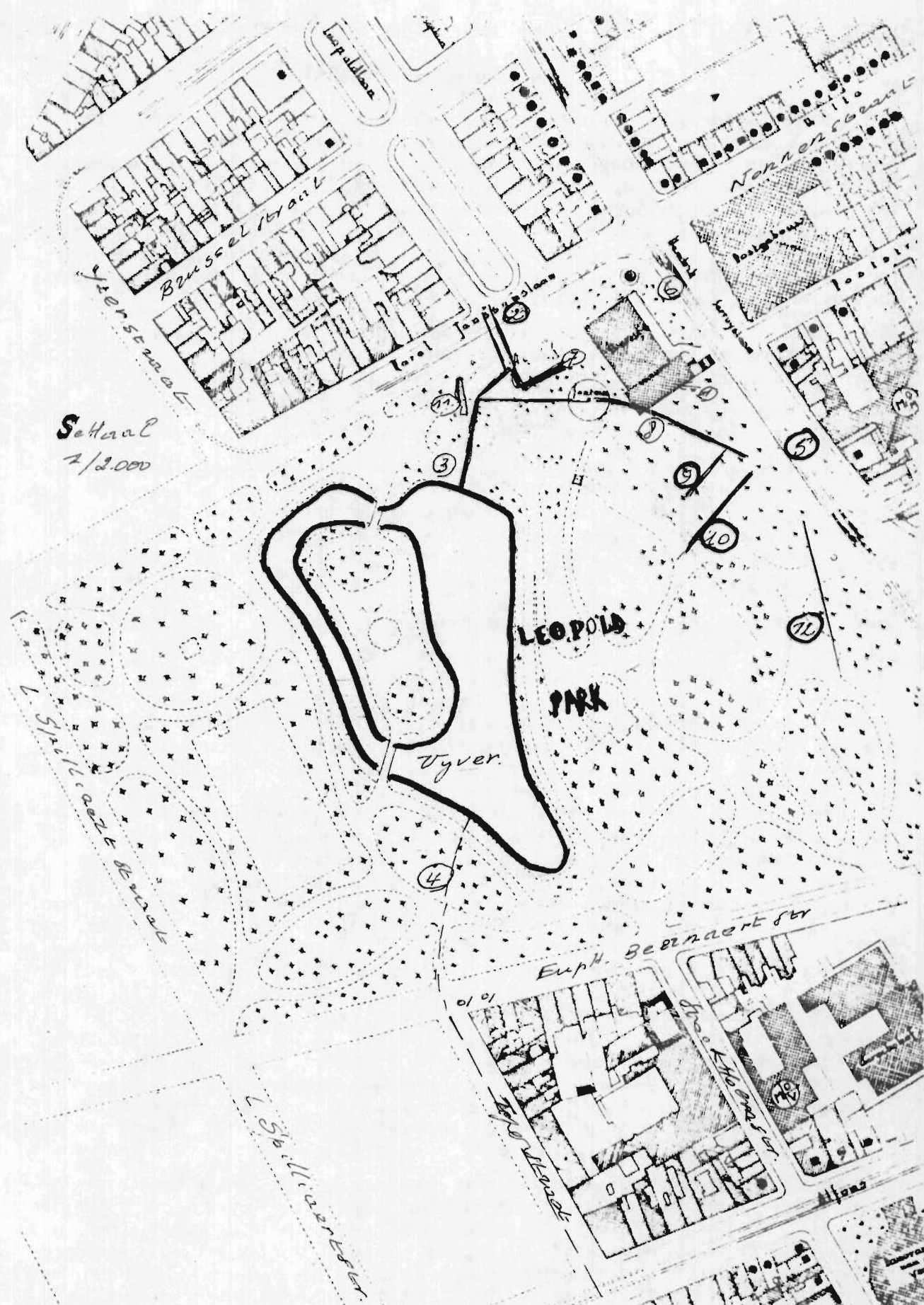
Op een hierbijgevoegde kaart heb ik, ruw geschetst, de gegevens aangebracht door dhr. CALCOEN aangetekend.

1 is het transfostation waarvan de bouwaanbesteding plaats vond in augustus 1913. Het station werd in gebruik genomen in juli 1914 en in 1957 afgebroken. Nu werden de grondvesten ervan bijna volledig opgeruimd. Gezien het niveau waarop de talrijke kokers voorkomen, lijkt het geen twijfel dat het hier om leidingskokers gaat en niet om rioolwerken. Evenwel blijf ik bij mijn vroeger standpunt, dat dit gebied van de 17e eeuw tot 1855 als lozingszone benut werd om het rioolwater doorheen de wallen in de stadsgracht af te leiden.

2 is de 3 m. brede en 2,60 m. hoge gemetste koker, die van uit de Westkant van de Leopold II laan het Park inliep. Deze werd niet tijdens het Hollands Bewind maar wel bij de sloping van de wallen in 1874 in de vroegere stadsgracht gelegd. Bij de planning van de stadsuitbreiding had de stad het project opgevat aan de rand van de oude stad een riool met grote diameter aan te leggen die als spuiriol zou fungeren. Tevens had de stad met de staat op 29-06-1873 een akkoord afgesloten dat de stad met de aanleg van rioolwerken zou beginnen, zelfs wanneer de verkoop der terreinen, voorzien op 29-08-1873 niet door de regering zou worden goedgekeurd. Minister van Financiën, MALOU, aanvaardde het aankoopaanbod van MOURLON dd. 25-08-1873 niet en gaf op 02-09-1873 opdracht aan de stad met de aanleg van de riolen te beginnen, zoals het bij conventie was voorzien. Aldus werd in 1874 een grote koker aangelegd die langsheen de Leopold II laan, de Van Iseghemlaan en de Nieuwe Visserskaai liep. Om deze nieuwe grote riool te spuien was voorzien water te onttrekken aan de vijver van het Leopoldpark, vijver, die als enig deel van de stadsgracht aan de Westkant van de stad bewaard bleef. Deze vijver zou gespijst worden met water afkomstig uit de afleidingsvaart en uit de stadsgrachten van het Hazegras, zoals dit reeds sinds de Hollandse Periode, 1814-1830, het geval was.

De grote "Aquaduc" 2 werd daarom met de vijver verbonden door het leggen van een waterkoker in een deel van de vroegere stadsgracht 3. Deze koker, gebouwd op een voet van ongewapend beton had een hoogte van 1,60 m. bij een breedte van 1,20 m. Om over voldoende water in de vijver van het park te beschikken besliste de stad op 18-05-1875 aan de verbindingskoker tussen de vijver en de grachten van het Hazegras een grotere diameter te geven dan oorspronkelijk was vastgelegd. De uitvoering van dit werk

op 27-09-1876 aan DELBOUILLE toevertrouwd, die in 1874 de domaniale gronden van Oostende had aangekocht. Zo kwam de leiding tot stand, die van uit de zuidelijke stadsgrachten doorheen de Ieperstraat 4 water in de vijver van het Leopoldpark aanbracht.

De aanvoer van een groot watervolume naar de vijver was niet alleen nodig voor het spuien van de nieuwe riolen. De stad wenste ook water uit de vijver te trekken om dit in de stad te bedelen.

In 1858-1859 had men reeds een artesische put aangeboord bijna op het noordelijk uiteinde van de Parkstraat bij de Babylonestraat 5. Wegens zijn hoog zoutgehalte kon het hieruit gewonnen water niet als drinkwater benut worden. Toch werd het in daarop volgende jaren langsheen een rudimentair net naar een vijftal openbare pompen, "Borns-fontaines", geleid, die aan de rand van de oude stad waren geplaatst o.m. in het begin van de Madridstraat, in de Babylonestraat bij het gevang, in de Ooststraat, op de hoek van de Kapucijnen- en de Nieuwstraat en in de Jozef II straat tegenaan de pastorie. Voor 2 ctm. kon men aan deze pompen een emmer water verkrijgen om te wassen en te schrobben. In 1871 vatte de stad het plan op om het waterleidingsnet verder uit te breiden en huisaansluiting op dit net mogelijk te maken. Dit vergde echter de beschikking over een ruime waterhoeveelheid en een krachtige pompinstallatie. Daarom werd een nieuwe watertoren van 12 m. hoogte "sur terrein vierge" d.i. op tot hiertoe onbebouwde grond, in 1871-1872 opgericht aan de voet van de wallen even bezuiden de hoek van de K. Janssenslaan en de H. Serruyslaan 6. Deze toren werd in 1897 afgebroken. Tevens werd een aftakking 7 aangelegd in 1874 van uit de grote "Aquaduc" 2 naar de watertoren. Ook werd er een koker van 0,6 m. diameter 8 geplaatst naar de oude artesische put. Men was in 1875 zinnens minstens nog twee nieuwe leidingen tussen de artesische put en de vijver aan te brengen om zowel water uit de vijver te trekken als om overtollig putwater in de vijver te lozen. Wellicht zijn dit de kokers 9 en 10. In welk jaar die zijn gelegd is mij niet bekend.

Ten slotte wil ik nog wijzen op een stuk vestingsmuur 11 van 3 m. breedte, daterend uit de Hollandse Periode en op een gemetselde loopgracht uit de tweede wereldoorlog 12 die bij de graafwerken werken werden blootgelegd.

Met een speciaal dankwoord aan dhr. CALCOEN wil ik deze bijdrage afsluiten. Nauwe samenwerking tussen stadsdiensten en onze heemkring kunnen zeker bijdragen tot een betere kennis van het verleden van onze stad.

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA (2)

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

Hilde DOMBRECHT (piano)

Geboren te Oostende op 23 maart 1946.

In 1956 begonnen de drie "Dombrechtjes" (Hilde, Pieter en Paul) muziek te studeren aan het Stedelijk Conservatorium te Oostende. Voordien waren de eerste muzikale ervaringen opgedaan in de "Grote Kerk", op het hoogzaal, tijdens de zondagsdiensten als vader Stephaan DOMBRECHT het orgel bespeelde, vooral rond de Kersttijd,

toen de ganse familie ingeschakeld werd in een koortje, dat de Middernachtsmis 4-stemmig opluisterde. Bij deze gelegenheid zong Hilde als schuchter solistje de bekende kerstliederen, iets dat zij jaren lang is blijven doen.

Tussen 1957 en 1963 volgde zij ondertussen de Grieks-Latijnse Humaniora aan het Sint-Andreaslyceum en liep conservatorium, waar zij de graad van uitmuntendheid behaalde voor piano en voordracht reps. bij Mevr. R. VANZANDIJCKE en Mevr. L. VANHOUTTE.

In 1965 werd zij laureate van de eerste "Pro Civitate" wedstrijd voor piano te Brugge.

In 1967 behaalde zij bij prof. Abel MATTHIJS de 1ste prijs piano aan het Koninklijk Conservatorium te Gent. In 1970 behaalde zij bij G. MAES aan hetzelfde conservatorium de 1ste prijs kamermuziek. Vanaf 1967 werd zij lerares piano te Ronse en te Kortrijk. Tot voor enkele jaren bleef zij pianistiek actief, vooral in kamermuziekverband.

Geleidelijk is door het beoefenen van Eutonie (een soort Westerse yoga) een andere omgang met muziek en pedagogie gegroeid. Op het ogenblik volgt zij opleiding Eutonie in Duitsland, driemaal per jaar trekt zij zich terug in "Gernsbach" voor 14 dagen. Als ze in het land is geeft ze haar pianocursus te Kortrijk. Ze begeleidt ook de eurythmic in de Gentse Steinerschool. Hilde DOMBRECHT zet zich in voor "De twee Adem", een koor voor hedendaagse muziek, dat zij samen met koorleider Mark DE SMET, dirigent van "De nieuwe muziekgroep" in 1985 oprichtte.

1° Pro civitate Brugge 1965 : Nationale muziekwedstrijd piano met o.a. Rhapsodie in sol opus 79 van J. BRACHMS.

Hilde Dombrecht, piano.

Nr. 193.448; 1LP.

Paul DOMBRECHT (hobo)

Geboren te Geluwe op 9 oktober 1948.

Studeerde aan het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel, waar hij in 1972 de hogere diploma's hobo en kamermuziek behaalde. Sinds diezelfde periode legt hij zich tevens toe op de studie van de 18e en 19e eeuwse instrumenten. Met die verschillende instrumenten concerteerde hij vrijwel in gans Europa.

In kamermuziekverband musiceerde hij in uiteenlopende combinaties met o.a. de gebroeders KUYKEN, Robert KOHNEN, Gustav LÉONHARDT, Frans BRÜGGEN en anderen.

In 1984 richtte hij het ensemble "Octophores" op, gespecialiseerd in het uitvoeren van klassieke kamermuziek op originele blaasinstrumenten. Tevens is hij lid van "La Petite Bande".

Hij verleende zijn medewerking aan verschillende radio en T.V. producties en vele plaatopnamen o.a. bij "Harmonia Mundi", Seon, Musica Magna, Telefunken en vooral Accent.

Binnenkort verschijnt bij Accent "Telemann's Tafelmuziek" deel III waar Paul DOMBRECHT de algemene leiding op zich nam.

Hij is leraar aan het Lemmensinstituut te Leuven en aan het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel.

1° Kerstklanken : met o.a. Noël van Cl. DAQUIN. Trio voor orgel van J.N. LOEILLET. Vivace en Andante uit Concerto nr 2 van G. F. HÄNDEL. Largo en Vivace uit de Sonate in mi be gr. voor hobo en orgel van G. TELEMANN.

Paul Dombrecht, hobo : Stefaan Dombrecht, orgel. De kerstliederen worden gezongen door het Sint-Niklaaskoor van Oostduinkerke. Duinenhalm DL 111630; 1LP.

- 2° Concerts royaux; Nouveaux concerts; L'Apothéose de CORELLI. L'Apothéose de LULLY. Sonatas: La Superbe; La Steinquerque; La Sultane van François COUPERIN. Uitgevoerd op originele instrumenten met o.a. Paul Dombrecht, barokhobo. Philips 6747 174; 6 LP.
- 3° Parnassus-ensemble : Concerto opus 37 van J. BODIN de BOISMORTIER. Concerto opus 2 nr 4 van F. GIMINIANI. Sonate in re kl. van A. DORNEL. Triosonate uit Tafelmusik van G. TELEMANN. Sinfonia in F. van J. FUX, voor blazers en basso continuo met o.a. Paul Dombrecht, hobo. Opgenomen in Studio G. Steurbaut te Gent 1976. Alpha DB 248; 1 LP.
- 4° Sonate II van Th. VINCENT. Sonate I van W. BABELL. Sonate I van F. GIMINIANI. Sonate in F van G.F. HÄNDEL. Sonate in g van C.Ph.E. BACH. Sonate in c van C. FÖRSTER, voor hobo, cello en klavecimbel met o.a. Paul Dombrecht, hobo. Opgenomen in de Sint-Stefanuskerk te Melsen, oktober 1978. Accent ACC 7804; 1 LP.
- 5° Concerto a quattro in d van G. F. HÄNDEL. Triosonate in g van G. TELEMANN. Sonate in G van B. GALUPPI. Quartett in F van J.G. JANITSCH. Quintett in D van J.Chr. BACH, voor blazers en basso continuo. Parnassus ensemble met o.a. Paul Dombrecht, hobo. Opgenomen in de Sint-Stefanuskerk te Melsen, november 1978. Accent ACC 7806; 1 LP en ACC 47806; 1 CD.
- 6° Suite in g uit Getreue Music-Meister. Sonate in B uit Essercizi musici. Partita II in G uit Die kleine Cammer-Music. Sonate in g uit Tafelmusik, voor hobo en basso continuo van G. TELEMANN met o.a. Paul Dombrecht, hobo. Opgenomen in Protestantse kerk te Brussel-Koninklijke kapel, februari 1980. Accent ACC 8013; 1 LP en ACC 48013D; 1CD.
- 7° Suite nr 1 BWV 1066 van J.S. BACH. ...Sinfonia nr 37 van J. HAYDN. Vlaams Kamerorkest van Brussel o.l.v. A. Van Lysebeth met o.a. Paul Dombrecht, hobo. V.K.B. 1980 501; 1 LP.
- 8° Cantates : o.a. Herr streü in mich des Wortes Samen; Nach Finsterniss und Todesschatten van G. TELEMANN. Parnassus ensemble met o.a. Paul Dombrecht, hobo. Opgenomen in Protestantse kerk te Brussel-Koninklijke kapel, juni 1981. Accent ACC 8120; 1 LP.
- 9° Sonate (1960) van A. WEBER. Controversia (1968) van A. JOLIVET. Mobile (1962) van H. HOLLIGER. Notturmo romantico (1980) van W. CARRON, voor hobo en harp. Paul Dombrecht, hobo. Pavane ADW 7069; 1 LP.
- 10° 6 Brandenburgischen Konzerte BWV 1046-1051 van J.S. BACH. Uitgevoerd op originele instrumenten o.l.v. G. Leonhardt met o.a. Paul Dombrecht, hobo (nrs 1 en 2). Opname december 1976 en juni 1977. RCA RL 30400; 2 LP.
- 11° Musikalisches Opfer BWV 1079 van J.S. BACH. Amphion Ensemble met o.a. Paul Dombrecht, Engelse hoorn. Pavane ADW 7095; 1LP.

- 12° Sonates nr 4 in G en nr 5 in F voor blazers en basso continuo van J.D. ZELEŒKA met o.a. Paul Dombrecht, hobo.
Accent ACC 8226; 1LP.
- 13° The virtuoso romantic oboe : 3 Romances opus 96 van R. SCHUMANN. Morceau de salon opus 228 van J.W. KALLIWODA. Grand sonata opus 35 van J.P. PIXIX, voor hobo en piano. Paul Dombrecht, hobo; J. van Immerseel, piano.
Opgenomen in de Protestantse kerk Brussel-Koninklijke kapel, april 1983.
Accent ACC 8330; 1LP.
- 14° Der Tod Jesu : cantate voor soli, koor en orkest van C.H. GRAUN.
Soli, Westvlaams vocaal ensemble o.l.v. P. Peire; Musica Polyphonica met o.a. Paul Dombrecht, hobo.
Opgenomen in Sint-Andreas Instituut te Brugge, april 1982.
Erato NUM 750602; 2 LP.
- 15° Symfonie nr 7 opus 92; Fidelio ouverture opus 72b van L. VAN BEETHOVEN, voor 9 blazers.
Octophorus met o.a. Paul Dombrecht, hobo; Piet Dombrecht, hoorn.
Opgenomen in Sint-Gilliskerk te Brugge, augustus 1984.
Accent ACC 8434; 1LP.
- 16° Quintet KV 452 van W.A. MOZART. Quintet opus 16 van L. VAN BEETHOVEN, voor piano en blazers.
Octophorus met o.a. Paul Dombrecht, hobo; Piet Dombrecht, hoorn.
Opgenomen in de Sint-Elisabethkapel te Antwerpen, december 1985.
Accent ACC 8538; 1LP en ACC 58538; 1CD.
- 17° Zie : Paul Beelaerts nr 1.
- 18° Zie : Paul Beelaerts nr 2.

OOSTENDE IN DE KUNST TE OSLO

Bij een recent bezoek aan de National Galeriet te Oslo, liepen we door een zaal waarin een gasttentoonstelling uithing met grafisch werk van Erich HECKEL (1883-1970).

Tot onze verwondering meenden we op een van de litho's het kanaal Oostende-Brugge ter hoogte van Sas-Slijkens te herkennen. En dat was het ook want de titel van het werk luidde KANAAL VED OOSTENDE (1916) (Kanaal van Oostende). Dit zette er ons toe aan meer aandacht aan de titel van de andere werken te besteden.

Hieruit bleek dat Erich HECKEL voor en tijdens Wereldoorlog I (waarschijnlijk als soldaat) in Vlaanderen vertoefde en er met zijn schetsboek was rondgetrokken.

Tussen de werken vonden we nog een werk uit Oostende gedateerd 1917 : DANSENDE MENN (Dansende mannen).

Er hing ook nog een FLAMS SLETTE LANDSKAP (1916), VED GENT (1916), LANDSKAP FRA ALS (ALS = Aalst) (1913), BAR VEDOUMEN (1916-Gent), ISKJELLNAT RESTAURANTEN (1916-Gent).

Als Westvlaming hebt u met de vertaling van de Noorse titels waarschijnlijk geen probleem ?

J.B. DREESEN

OOSTENDSE LIEDERSCHAT

door J. KLAUSING

OP DE VISMARKT BEN IK GEBOREN

I.

Op de vismarkt ben ik geboren
Op de vismarkt ben ik gekend
Zonder vis dan loop ik verloren,
Maar met vis ben ik content.
'k Leze nooit geen boek of gazetten,
Politiek zit voor mij in de hoek,
Ze mogen gerust de wereld verzetten,
'k Vage aan alles vierkantig mijn broek.
Maar als de vis te diere is
Loop ik met but of haring.

Refrein : Een plate of een kabeljauw dat is mijn leven
Nog nooit van sedert 'k ben getrouwd ga 'k buiten de schreve
Ik leure altijd met mijn karre rond langs de straten
En 't klinkt toch zo schoon uit mijn mond verse platen

II.

'k Heb ook geen schrik van de koude
't Mag sneeuwen en vriezen dat 't krakt
Een onweer kan mij niet weerhouden
'k Heb er altijd mijn ronde gedaan.
Zet ik mij somtijds in een koleire
Als er eene te veel afbiedt
Met mijn tonge kan ik mij verweren :
Zeg Wanne, meisje, peist ge dat ik 't hebbe voor niet
Maar dat is toch mijnen bonheur,
Altijd maar op mijn wegen.

III.

Niemand kan er tegen mij roepen
Zulke schone stemme dat ik heb
Overlaatst zei Melle de Soepe
Dat ik een mislukte chanteuse ben.
Maar mijn vis wil ik niet derven,
Als ik er op peis, mijn herte doet zeer.
Daarom als ik eens kom te sterven
Vraag ik dat ze een stokvis in mijn kiste steekt
Maar gene sprot of geen haring,
Pakt er dan liever een lekkere paling.

ONTSTAAN VAN DE OOSTENDSE HANDELSKAMER

In "Biekorf" 87, 4, 1987, p. 375 e.v. staat een interessant artikel afgedrukt getiteld "Het ontstaan van de Handelskamer te Oostende 1803". Het is van de hand van L. VAN ACKER.

Hij benadrukt de rol van August WIELAND als promotor en in een nawoord geeft hij een korte biografie van deze boeiende Oostendse figuur.

Aangeraden lectuur !

N. HOSTYN

door Norbert HOSTYN

1913

Op 20 februari 1913 organiseert Jan DE CLERCK een benefiet-avond in de zaal "Asseloos" ten voordele van de weduwe van ene loods VERBURGH die op zee was omgekomen, en van haar acht kinderen. Vele musici uit zijn vriendenkring verleenden hun medewerking aan dit door DE CLERCK op touw gezette "kunstfeest" : de zangeressen HULPIAU en MORMONT, de pianisten Théo MOREAUX en E. BORREY, de cellist Maurice DUFRASNE, de violist Gilbert MOREAUX en de declamator Jean FRAEYS.

In 1913 stuurde Jan DE CLERCK enige schilderijen naar een salon van de "Circle Artistique" te Tournai : een "Hoekje te Nieuwpoort", een "Oostendse wasvrouw" en twee aquarellen "Marine en "Piazzetta San Marco na een regenbui". Zijn Oostendse kunstvrienden Madeleine DE PAPE en Léonard DE SELLIERS waren ook in dat salon vertegenwoordigd (1).

In "La Fédération Artistique", een gezagvol kunsttijdschrift uit die jaren, verscheen in dat verband volgende kritiek :

"J. De Clerck, un fidèle habitué du pointillisme, ne comprend jamais mieux son sujet que quand le soleil l'inonde de tous ses rayons. On remarque le "Coin de Nieuport" et "Laveuse"." (2)

1914

Deelname aan het Salon te Spa met drie schilderijen : "Anna - Oostende", "Gedwongen rust - werf te Oostende" en "Venezia - Piazza San Marco bij grijs weer" (3). Tijdens de oorlog geraakten deze werken zoek te Spa.

Aan dit salon deden ook Oscar DE CLERCK, Léonard DE SELLIERS en Oscar HALLE mee.

De zomertentoonstelling van de "Cercle Artistique" in de Koninklijke Gaanderijen was de laatste manifestatie in zijn soort te Oostende. De opening was op 4 juli 1914. Als ere-exposanten hadden men Jacob SMITS, Auguste OLEFFE en Franz CHARLET gevraagd hun doeken naar dat salon te sturen. Ze schitterden er onverwacht-korte tijd naast werken van Félix BEULENS, Emile BULCKE, Madeleine DE PAPE, Jef DE BROCK, Oscar CORNU, Eugène-Achille GERBOSCH, Léonard DE SELLIERS, DEMEUNYNCK en Oscar DE CLERCK. Jan DE CLERCK's kunst was er uitgebreid vertegenwoordigd.

De criticus van "Le Carillon" oordeelde niet onverdeeld gunstig over wat hij er te zien kreeg van Jan DE CLERCK :

"M. Jan De Clerck a envoyé plusieurs pastels. Son "Man van Smarten" est, malgré sa légende flamande assez incompréhensible. J'aime peu ses soirs : "Soir Antique" et "Le Soir tombe" de même que son "Chantier à Venise" éblouissant et appliqué. "Ce que je sens quand je ne vois pas" qui, paraît-il, représente "la passe de la main sur le visage" et sa "Première Neige" qui embue d'une glaciis rose tout le paysage. Mais nous pardonnons volontiers à M. De Clerck de voir rose la neige, puisque nous lui devons "Au Repos" et surtout la "Rade Silencieuse". Je sais bien, on pourrait discuter sa manière impressionniste, arguer que les barques sont assez factices, les flots un peu irréels et trop éclaboussés de

soleil. Mais le dessin est d'une maître. Et quelle couleur ! Quel sentiment ! En dépit des critiques, "Au Repos" et "La Rade" resteront et ne dépareraient ni une collection célèbre, ni un musée" (4).

Voor het eerst ontmoeten we hier de "Handwreef" in eigentijdse literatuur. Y. RENAUD bespreekt ze kort. Is het tē gedurfd te veronderstellen dat "De Handwreef" pas van kort voor 1914 dateert ?

1914 moest overigens voor Jan DE CLERCK een beslissend jaar worden : hij had een ambt als tekenleraar aanvaard ergens in Servië. Hij was omzeggens vertrekkenklaar toen de oorlog uitgerekend daar ontbrandde. Na de gebeurtenissen te Serajevo verklaarde Oostenrijk-Hongarije op 28 juli de oorlog aan Servië... De helse sneeuwbal ging aan 't rollen.

Ook voor Jan DE CLERCK was het zéker niet het ogenblik om zich op reis te begeven. Zijn toekomstplannen vielen in duigen.

Toen de Duitse troepen België binnen vielen en ook Oostende rechtstreeks bedreigd werd, vluchtte de familie DE CLERCK, net als talloze anderen uit hun stad weg. Per garnaalboot ging de vaart naar Engeland. De directeur van het Gaity-Théâtre, een vroegere werkgever van Georges DE CLERCK, hielp er hen aan een woning : "Beechcroft", Idmiston Road, Worcester Parc, Surrey. In die dagen verbleven Jan's broers Georges en Oscar in Amerika. Oscar werkte er aan opdrachten voor tentoonstellingen te New-York, Philadelphia, Boston en Rio de Janeiro.

In Engeland zou Jan DE CLERCK opgenomen worden in de hulpdiensten van het Belgisch leger. Eerst zou hij in een munitiefabriek tewerkgesteld zijn geweest, en later in een valschermatelier. Volgens niet meer te controleren getuigenissen hield hij zich ook bezig met projecten voor scheepscamouflages.

Anno 1914 zou hij in Engeland ook Constant PERMEKE geholpen hebben. Deze had een kwetsuur opgelopen tijdens het beleg van Antwerpen, en was erg gewond naar Engeland overgebracht. Constant PERMEKE zou zijn zoon John (°1914) naar Jan DE CLERCK genoemd hebben.

The Museum,

Folkestone =

Exhibition of Modern

Belgian Pictures . . .

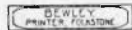
under the auspices of

The Belgian Ministry of Fine Arts.

1916.

8

		£	s.
75 PAYSAGE, ARDENNES	L. Frederic	20	0
76 PAYSAGE, LA RIVIÈRE	L. Frederic	20	0
77 PAYSAGE, SOUS-BOIS...	L. Frederic	20	0
78 OLD STEPS ...	L. Reckelbus	15	0
79 ENFANT DANS LES GRISAILLES	L. Frederic	36	0
80 TEMPS GRIS ...	C. Houben	10	0
81 PAYSAGE, ARDENNES	L. Frederic	20	0
82 PAYSAGE, ARDENNES	L. Frederic	20	0
83 ST. PAUL'S ...	J. Celos	10	0
84 YPRES, 1915 ...	M. Van der Loo	21	0
85 BARQUE DE PÊCHE, OSTENDE	J. De Clerck	40	0
86 LA ROUTE EN HIVER	J. De Clerck	40	0
87 PAYSAGE EN FLANDRE	O. Rotsaert	8	0
88 VIELLES MAISONS À PERTH	P. Delcour	15	0
89 LE PETIT MARCHÉ ...	J. Celos	4	0
90 L'ESCAUT, ANVERS ...	P. Thelen	12	12
91 BARQUE DE ST. VALERY (effet de soleil)	O. Leschevin	12	0
92 INTÉRIEUR ...	P. Delcour	18	0
93 VIEUX QUAI À LIERRE	M. Van der Loo		
94 LES PONTS DE LONDRES	P. Paulus	3	0
95 NOCTURNE ...	A. Marcette	15	0
96 CHRYSANTHÈME	G. Ceunis	6	0

RYMAN & Co. Ltd.

CATALOGUE

Exhibition
of
Belgian
Art

23, HIGH STREET - - OXFORD

ON-STAIR CASE.

TITLE.	ARTIST.
1.—Effet de neige	P. Cauchie
2.—Automne à Fern Hill Park	"
3.—Bracuhill	D. Vermeulen
4.—L'Eglise d'Oost Dunkerque (Nieuport)	"
5.—Jour de marché (Nieuport)	M. Seghers
6.—La Lettre	Van Roy
7.—Le Chenal de Nieuport	M. Seghers
8.—Village de La Panne	V. Uytterschaut
9.—Eglise d'Oost Dunkerque	"
10.—Automne, Rouge Cloitre	"
11.—Vieille Ruelle à Furnes	"
12.—The Sundial	Mme. J. Didier-Allard
13.—Jour d'Hiver	"
14.—Sous Bois	"
15.—Le Maison	"
16.—Evening at Old Malden Smith	Jan de Clerck
17.—First Spring Day	Mme. J. Didier-Allard
18.—Walter Scott's Bridge	"
19.—La Rade Silenciense	Jan de Clerck
20.—Antwerp	P. Thelen
21.—Vers le Moulin	P. Thelen
22.—Chaumière dans les Dunes	C. Jacquet
23.—Journée d'Eté	P. Thelen
24.—Repos Forcé	Jan de Clerck
25. { Ruelle des Ardennes	E. Tytgat
{ Fin de Vacances	"
{ Bourgeois belges en promenade	"
26.—Portrait d'Homme (Sanguine)	Verbrugge
27.—Portrait de Vieille Femme (Sanguine)	"
28.—Old Man	"
29.—Ostende	F. Verhaegen
30.—Marée d'équinoxe	A. Marcette
31.—L'Ecluse Maidenhead	"
32.—En Hollande	"
33.—La Laitière	"
34.—Environs de Nieuport	"
35.—Zélande	E. de la Montagne

Tijdens de Eerste Wereldoorlog verbleven er wel meer Belgische kunstenaars in Engeland : Emile CLAUS, Isidoor OPSOMER, Léon DESMET, Jules DEBRUYCKER, Albert BAERTSOEN, Léonard DE SELLIERS, Edgard TYTGAT, Robert BOUDRY, Constant PERMEKE...

Via zijn goede vriend Eugène-Achille GERBOSCH kwam Jan DE CLERCK te Londen in contact met Paul LAMBOTTE, Directeur der Schone Kunsten bij het Belgisch Ministerie voor Wetenschappen en Schone Kunsten. Paul LAMBOTTE was de bezieler van een aantal initiatieven ter promotie van de Belgische kunstenaars in ballingschap, ondermeer een tentoonstelling te Folkestone, anno 1916, en één te Oxford by RYMAN & C° Ltd.

- (1) Cercle Artisque de Tournai. 29me exposition 1913, Tournai, 1913, p. 41, nr. 67-68; p. 57, nr. 297-298.
- (2) L.J., Au Cercle Artistique de Tournai, in La Fédération Artistique, 12 october 1913, p. 3; hernomen in Le Carillon van 16 october 1913.
- (3) Ville de Spa. Exposition des Beaux-Arts. 53me Salon 1914, Spa, 1914, nrs. 56-58.
- (4) Y. RENAUD, L'Exposition des Beaux-Arts (suite), in Le Carillon, 23 juli 1914.

(vervolgt)

door Ann CASIER

14. NESTOR PRYS

Van Nestor PRYS, de broer van Désiré, is weinig te vinden. GREGOIR vermeldt een zekere PRYS, broer van Désiré, doch zonder voornaam, waarvan de kans groot is dat het om Nestor gaat en die orkestlid van het theater te Brugge was (1). Die functie werd nadien in de locale pers teruggevonden, wanneer Nestor in 1897 de namiddagconcerten leidde (2). In 1897 en 1898 is Nestor PRYS één van de eerste violisten in het Kursaalorkest en soms gelegenheidsdirigent, waarbij zijn goede smaak in het opstellen van programma's evenals zijn correcte manier van orkest leiden geprezen werden (3). Hij verving dan ook dit jaar NEUFCOUR als leider van het Kursaal-dansorkest (4).

Als componist kregen een drietal werken van hem een eerste uitvoering te Oostende. De meest favoriete was "Sérénade voor violen en orgel" onder leiding van N. PRYS, met medewerking van A. WIEGAND. Alle violisten namen plaats op de trap die naar het orgel leidde en zo vermengde zich de klank van beide instrumenten wondermooi.

De werken van Nestor PRYS die in het Kursaal uitgevoerd werden zijn :

- Les bacchantes, intermezzo (orkest)
- Danse orientale (orkest)
- Entr'acte pizzicata (snaren)
- Les éphémées, valse lente (orgel)
- Gavotte (orkest)
- Gavotte pompadour (orkest)
- Ma mie (zang en piano)
- Minuit (orkest)
- Les Mules, valse (orkest)
- Sérénade Vénétienne (orkest)

15. PIETRO LANCIANI (1857-1912)

Zie De Plate 86/118-119

16. AUGUSTE STRAUWEN (1874- ?)

Auguste STRAUWEN werd in 1905 dirigent van de balconcerten en leidde vanaf 1912 de ochtendconcerten. Hij was als dirigent niet zo belangrijk.

17. PAUL GOOSSENS (1868- ?)

Paul GOOSSENS werd geboren te Elsene op 7 augustus 1868. Hij studeerde aan het conservatorium te Brussel waar hij later repetitor werd van de concerten onder leiding van GEVAERT en van Joseph DUPONT.

Hij was ook stichter van de Cercle Gilson, kamermuziekvereniging voor blaasinstrumenten, en tevens van een klein symfonisch orkest.

GOOSSENS was achtereenvolgens tweede dirigent te Amiens, Nantes, Rochelle, Rochefort en Sables d'Olonne. Hij dirigeerde symfonische concerten in België, Frankrijk en in Duitsland.

Hij werd in 1912 tweede dirigent van het Kursaalorkest, naast Léon RINSKOPF (5). Een der mededingers naar deze plaats was Jef

KEURVELS, de pianist-begeleider van het Kursaalorkest (6).

GOOSSENS verkoos eerder het lichte muziekgenre, in de voetsporen van LANCIANI, en dirigeerde soepel, elegant, energiek en expressief (7).

-
- (1) E. GREGOIR, Deuxième complément et supplément au volume : les artistes musiciens belges au XVIIIème et au XIXème siècle, Brussel-Parijs, 1890, p. 267.
(2) C. LOONTIENS, in La musique à Ostende, in Ostende et le littoral, o.l.v. H. VANDEPUT, 1932, p. 197.
(3) S.O., 17.08.1897.
(4) S.O., 11.04.1897.
(5) C.O., 26.03.1912.
(6) Gent, Universiteitsbibliotheek, HS 2687 (202). Handschriftelijke documenten m.b.t. Léon Rinskopf.
(7) S.O., 15.06.1912.
-

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

REGATTEN GEHOUDEN TE OOSTENDE

De roeisport was reeds in de vorige eeuw een druk beoefende sporttak (hoewel door een zekere elite). In Oostende werden er wedstrijden georganiseerd die vooral bekend waren onder de benaming "Regattes d'Ostende".

Deze regatten werden gehouden op het kanaal Oostende-Brugge en dit ter hoogte van het clubhuis van de plaatselijke vereniging "S.R.S.N.O." (Société Royale Sport Nautique Ostendaise) beter gekend bij de bewoners als Sport Nautique.

Vreemde verenigingen kwamen ook hun wedstrijden in Oostende organiseren. Bij zulke wedstrijden was het de beste gelegenheid om de binnen- en buitenlandse elite in de roeisport aan het werk te zien.

In Oostende werden er verschillende keren Europese kampioenschappen gehouden.

Om deze sportgebeurtenissen te herdenken werd er dan aan de deelnemende roeiers een medaille geschonken.

Hieronder een reeks van deze medailles.

1895 MEDAILLE IN BRONS Ø 39 mm MET BOL EN RING

R. Omlijsting gevormd door versieringen en met in het midden een anker, roeispanen, enterhaken, palmtakken en een vlag met een tekst in 4 lijnen :
FÉDÉRATION/BELGE/DES SOCIÉTÉS/D'AVIRON
onderaan FISCH & C°

V. Zelfde omlijsting als op de rectozijde doch in het midden een randschrift :

* CHAMPIONNATS D'EUROPE. OSTENDE 15 SEPTEMBRE 1895

1910 MEDAILLE IN ZILVER & EMAIL Ø 29/34 mm MET RING

R. Medaille in de vorm van een wapenschild met reddingsboeien, anker, links een wimpel met de kleuren van Oostende en rechts de kleuren van België.

Op de reddingsboei een legende :
RÉGATES/INTERLES/D'OSTENDE

- V. Een tekst in 2 lijnen :
JUIN/1910/.
onderaan Paul FISCH

1914 MEDAILLE IN VERGULD ZILVER Ø 29 mm MET RING

R. Op de voorgrond 3 toeschouwers kijkend naar een roeiboot met 4 en stuurman.

- V. Links een eiken- en lauwertak en rechts een tekst in 4 lijnen :
F.B.S.A./OSTENDE/26 JUILLET/1914
990

Deze wedstrijden waren georganiseerd door Fédération Belge Sport Aviron.

1914 MEDAILLE IN VERGULD ZILVER Ø 25 mm MET RING

R. Op de voorgrond 3 toeschouwers kijkend naar een roeiboot met 4 en stuurman.

- V. Links een eiken- en lauwertak en rechts een tekst in 4 lijnen :
R.I.S.N./OSTENDE/28 JUIN/1914
990

1925 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm

R. Roeier in actie naar links varende en met op de achtergrond bomen, vuurtoren, fabriek met kraan en een schip.

- V. Eiken- en lauwertak in kransvorm met middenin een tekst in 4 lijnen :
RÉGATES JUBILAIRES/D'OSTENDE/...../MAI-JUIN/1925/...

1926 MEDAILLE IN VERGULD BRONS 50 mm

R. Roeier in actie naar links varende en met op de achtergrond bomen, vuurtoren, fabriek met kraan en een schip.

- V. Eiken- en lauwertak in kransvorm met middenin een tekst in 4 lijnen :
S.R.S.N.O./RÉGATES/INTERNATIONALES/1926

1928 MEDAILLE IN ZILVER Ø 33 mm MET RING

R. Zicht op de oude kursaal van uit zee.

- V. Een randschrift : ROYAL SPORT NAUTIQUE. OSTENDE. 1928. In het midden 2 lauwertakken en gekruiste roeispanten met in elke hoek een letter R S N O.

1937 MEDAILLE IN VERZILVERD BRONS Ø 28 mm MET RING

R. Stadswapen van Oostende met een kroon, 2 gekruiste roeispanten en links en rechts lauwertakken.
R.S N.O

- V. Een tekst in 4 lijnen :
S.R.S.N.O./RÉGATES/INTERNATIONALES/1937

1954 MEDAILLE IN BRONS Ø 50 mm

R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.

- V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst in 5 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/D'OSTENDE/6-7 JUIN/1954/. 1er PRIX .

1957 MEDAILLE IN BRONS Ø 50 mm

- R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.
V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst in 5 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/D'OSTENDE/9-10 JUIN/1957/1er PRIX

1958 MEDAILLE IN BRONS Ø 50 mm

- R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.
V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst in 4 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/OSTENDE/25-26 MAI 1958/. 1er PRIX .

1958 MEDAILLE IN BRONS Ø 29 mm MET RING

- R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.
V. Een tekst in 4 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/OSTENDE/25-26 MAI 1958/. 2e PRIX .

1959 MEDAILLE IN BRONS 50 mm

- R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.
V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst in 4 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/OSTENDE/17-18 MAI 1958/. 1er PRIX .

1960 MEDAILLE IN BRONS Ø 50 mm

- R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.
V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst in 4 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/OSTENDE/5-6 JUIN 1960/. 1er PRIX .

1966 MEDAILLE IN KOPER. Afm. 36/46 mm

- R. Medaille in schildvorm met kroon en 3 Olympische ringen.
V. Een tekst in 2 lijnen :
S.R.S.N.O./29 & 30 - 5 - 66

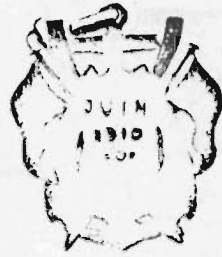
1974 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 70 mm

- R. NEDERLANDSE CULTUUR
Enbleem van de Olympische Spelen met onderaan
B.L.O.S.O.
V. Een tekst in 3 lijnen :
K.R.N.S/OOSTENDE/1974

1975 MEDAILLE IN NIKKEL. Afm. 45/45 mm

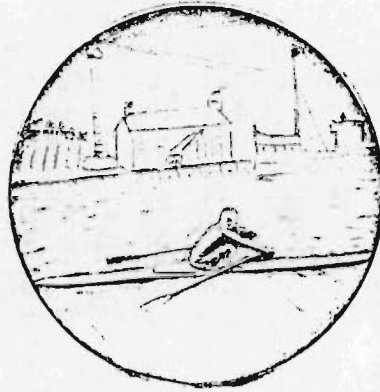
- R. Rechts boven BLOSO
2 gestilleerde roeiers kijkend naar links.
V. Een tekst in 3 lijnen :
K.R.N.S./OOSTENDE/1975

Buiten deze opgesomde medailles bestaan er nog vele andere.

1910 Medaille in zilver
& email ø 29/34 mm met ring

1925 medaille in
verguld brons ø 50 mm

1937 medaille in verzilverd
brons ø 28 mm met ring

1960 medaille in
brons ø 50 mm

door J.B. DREESEN

Haast twee eeuwen geleden werd in ons land een leger op de been gebracht dat voor het eerst de benaming "nationaal" verdiende.

Jozef II kreeg, vanwege zijn vernieuwingspolitiek, meer en meer te kampen met het verzet van zijn onderdanen. Hierbij waren de onlusten van 1787 een eerste ernstige waarschuwing die echter vanaf 1789 in een stroomversnelling terecht kwam.

"De republiek der Verenigde Nederlandse Staten" improviseerde de lichte troepen. Duizende vrijwilligers stroomden toe. Het mangelde hen niet aan moed, enthousiasme en offervaardigheid maar spijtig genoeg ontbrak hen ondervinding, afdoende bewapening, tucht en krijgsbeleid. Het patriottenleger kwam er echter en maakte zich klaar om aan te vallen.

Een oud-officier van het Oostenrijkse leger, Jean André VANDER MERCH - afkomstig uit Menen en die uit het Oostenrijks leger ontslag had genomen omdat hij de verhoopde graad van generaal niet verkregen had - werd opperbevelhebber van dit leger met de graad van luitenant-generaal.

Dit patriottenleger leverde slag in de Kempen en bezette op 25 oktober 1787 Turnhout. In november van hetzelfde jaar trokken ze naar Vlaanderen, bezetten op 7 november Sint Niklaas en Lokeren en bevrijdden op 12 november Gent. Op 17 november capituleerde het garnizoen van Brugge en werd ook Oostende bezet. De Oostenrijkse commandant van Oostende, generaal de RINSMAL trachtte nog in contact te komen met het Brugse garnizoen, om de Oostenrijkse weerstand tegen de rebellen te organiseren, maar dat mislukte hem. Hij geraakte met zijn troepen op de dool, geraakte in geen enkele Westvlaamse stad meer binnen en trok ten lange laatste naar Frankrijk waar hij de wapens neerlegde. Dit was het roemloos einde van het Oostenrijks-Oostends garnizoen.

Over de afloop van deze opstand en het kortstondig bestaan van de "Republiek der Verenigde Nederlandse Staten" spreken onze geschiedenisboeken. Waar echter weinig over geschreven werd en bekend is gebleven is over het Oostendse aandeel in deze "bevrijdingsoorlog".

Het enige dat ik tot nog toe vond is een trommel van de Oostendse vrijwilligers uit die periode.

De trommel is een cilinder in hout van 41 cm hoogte en dezelfde diameter, beschilderd met witte en bruine wolvetanden. Boven en onderaan is de trommel voorzien van een zwart, geel, rood getande houten band. Het instrument behoort tot de verzameling van het Koninklijk Legermuseum te Brussel.

Daar we volgend jaar de 200ste verjaring van dit gebeuren herdenken loont het de moeite over dit onderwerp wat zoekwerk te ondernemen. Wie doet mee ?

B E Z O E K   O N S   H E E M M U S E U M

Open iedere zaterdag van 10u tot 12u
15u tot 17u

HET IS EVENEENS GEOPEND OP DEZELFDE UREN VAN 2 APRIL TOT EN MET
17 APRIL UITGENOMEN OP 5 EN 12 APRIL

1944...

ZEEHELDENPLEIN ▲

“PETIT-NICE” ▼

COPYRIGHT BY
FRANK MICHAEL
NEW YORK

(FOTO MICHAËL; S.A.O.)

'T KIND MOET EEN NAAM HEBBEN
OF NAAMGEVING TE OOSTENDE 1800-1988

door Norbert HOSTYN

Alles is mode in deze wereld. Denk maar aan de sport : joggen, aërobic, snooker, golf, jetski... waar men tien jaar geleden nog tevreden was met lopen, turnen, een partijtje drieband, tennis of surfen. Merkenmode en -snobisme in de kledij is een ander hoofdstuk die tot in de scholen is doorgedrongen en niet zelden het klimaat onder de leerlingen verpest.

Alles is mode in deze wereld en ook het geven van voornamen aan pasgeborenen ontsnapt niet aan deze regel.

In dit artikel willen we nagaan wat de krachtlijnen ter zake waren te Oostende. We ondernamen geen doorgedreven onderzoek, maar beperkten ons tot een aantal steekproeven rond "scharnierjaren" : 1800, 1850, 1901, 1925 (goed en wel na W.O. I), 1945 (onmiddellijk na W.O. II), 1960, 1970, 1980 en ten slotte 1988. Erg actueel dus.

1800

Om een idee te krijgen wat de favoriete voornamen te Oostende waren rond 1800 - in volle Franse periode - raadpleegden we het register met geboorteakten van dat jaar, en wel de copie bewaard in de Burgerlijke Stand.

We gingen als volgt te werk : we noteerden de voornamen uit de index die alfabetisch op familiennaam is opgesteld en wel het deel gaande van de letters A tot en met G.

Dat leverde ons 102 jongens en 76 meisjes op. Voldoende om enig representatief idee te krijgen van de krachtlijnen in de voornaamgeving dat jaar, nu 188 jaar geleden.

JONGENS (OP 102 VOORNAMEN)

Jean : 21	Corneille : 1
Pierre : 17	Désiré : 1
François : 9	Edouard : 1
Joseph : 8	Etienne : 1
Charles : 5	Eugène : 1
Louis : 5	Frederik : 1
Philippe : 5	Guillaume : 1
Jacques : 4	Henri : 1
Antoine : 3	Jean-Baptiste : 1
Lievin : 2	Joachim : 1
Salomon : 2	Laurent : 1
Adrien : 1	Mathieu : 1
Alexandre : 1	Nicolas : 1
André : 1	Stephanus : 1
Auguste : 1	Theodore : 1
Augustin : 1	Thobi : 1

MEISJES (OP 76 VOORNAMEN)

Marie : 19	Celestine : 1
Jeanne : 17	Charlotte : 1
Rosalie : 6	Clarisse : 1
Anne : 5	Euphrasie : 1
Thérèse : 5	Françoise : 1
Sophie : 4	Isabelle : 1
Virginie : 4	Julienne : 1

Cathérine : 4	Justine : 1
Colette : 3	Léonore : 1
Adèle : 1	Marguerite : 1
Agnes : 1	Marthe : 1
Ange : 1	Monique : 1
Annette : 1	Melanie : 1
Barbe : 1	Pétronille : 1
Rose : 1	

1850

Voor deze tweede steekproef consulteerden we de lijst der geboorten zoals afgedrukt in het Oostendse nieuwsblad "La Flandre Maritime", meer bepaald de volledige periode tussen 1 april en 31 juli, tzt. 4 maand. Genoeg om een idee te hebben welke namen toen gangbaar en populair waren.

JONGENS (OP 82 VOORNAMEN)

Auguste : 13	André : 1
Jean : 11	Antoine : 1
François : 6	Armand : 1
Emile : 4	Arnold : 1
Henri : 4	Bertrand : 1
Louis : 4	Charles : 1
Alexis : 3	Eugène : 1
Alphonse : 3	Felix : 1
Désiré : 3	Guillaume : 1
Edouard : 3	Gustave : 1
Joseph : 3	Julien : 1
Pierre : 3	Michel : 1
Constantin : 2	Laurent : 1
George : 1	Leopold : 1
Albert : 1	Philippe : 1
Alfred : 1	Firmin : 1

Jean en François blijven erg in trek maar de populariteit van Auguste is pijlsnel de lucht in gegaan.

MEISJES (OP 72 VOORNAMEN)

Marie : 10	Christine : 1
Elise : 5	Clémentine : 1
Espérance : 3	Clothilde : 1
Hermanie : 3	Elodie : 1
Justine : 3	Emilie : 1
Rosalie : 3	Eugène : 1
Anne : 2	Hélène : 1
Caroline : 2	Hortense : 1
Cathérine : 2	Julie : 1
Clémence : 2	Julienne : 1
Emma : 2	Josephine : 1
Florentine : 2	Léonie : 1
Jeanne : 2	Lucie : 1
Adeline : 1	Mathilde : 1
Alette : 1	Nathalie : 1
Alice : 1	Pauline : 1
Alosie : 1	Pharailde : 1
Camille : 1	Philomène : 1
Céline : 1	Mélanie : 1

Octavie : 1
Stephanie : 1
Valérie : 1

Sidonie : 1
Sylvia : 1
Zéline : 1

Marie blijft omzeggens het grote "kassukses" met iets minder dan 1 x op 7; maar dat lijkt dan toch een afname in vergelijking met de onderzochte namen in 1800 waar we 1 x op 4 haalden.

Verder valt de grotere verscheidenheid in voornaamkeuze op in vergelijking met 1800.

1901

1901 : in volle "Belle-Epoque" dus. We onderzochten 2 maanden : juni-juli wat ons 254 geboorten opleverde.

JONGENS (OP 141 VOORNAMEN)

François : 11
Maurice : 9
Alphonse : 6
Louis : 5
Auguste : 5
Edouard : 5
Henri : 5
Gerard : 4
Julien : 4
Joseph : 4
Léon : 4
Achille : 3
Albert : 3
André : 3
Arthur : 3
Charles : 3
Georges : 3
Gustave : 3
Edmond : 2
Emile : 2
Gaston : 2
Edgard : 2
Jean : 2
Jacques : 2
Pierre : 2
Oscar : 2
René : 2
Robert : 2
Victor : 2
Camille : 2
Romain : 1
Willy : 1

Aimé : 1
Alexander : 1
Baptiste : 1
Cyril : 1
Constantin : 1
Dieudonné : 1
Eloi : 1
Ernest : 1
Eugène : 1
Ferdinand : 1
Firmin : 1
Florimond : 1
Frédéric : 1
Herman : 1
Hippolyte : 1
Jean-Baptiste : 1
Jules : 1
Josse : 1
Ladislas : 1
Léon : 1
Lievin : 1
Lucien : 1
Marcel : 1
Matthieu : 1
Maximilien : 1
Noël : 1
Odilon : 1
Olivier : 1
Prosper : 1
Rigobert : 1
Valère : 1
Richard : 1

MEISJES (OP 113 VOORNAMEN)

Madeleine : 11
Marie : 8
Yvonne : 8
Marguerite : 6
Hélène : 6
Elise : 5
Jeanne : 5
Paula : 4
Adrienne : 3

Julie : 1
Julienne : 1
Irma : 1
Léontine : 1
Louise : 1
Lydie : 1
Marcelline : 1
Mathilde : 1
Mélanie : 1

Angèle : 3	Nathalie : 1
Céline : 3	Nelly : 1
Ester : 3	Pauline : 1
Irène : 3	Rolande : 1
Alice : 2	Rosalie : 1
Alida : 2	Urbanie : 1
Berthe : 2	Victorine : 1
Albertine : 2	Wilhelmine : 1
Espérance : 2	Zulma : 1
Anna : 1	Coralie : 1
Christine : 1	Ernestine : 1
Estelle : 1	Elodie : 1
Eugène : 1	Eveline : 1
Fernande : 1	Florida : 1
Florine : 1	Fortunée : 1
Georgine : 1	Germaine : 1
Hilda : 1	Joséphine : 1
Delphine : 1	

Marie blijft hoog scoren, maar Madeleine is nu erg populair. In onze 2 vorige steekproeven vinden we die naam niet terug. Minder voor de hand liggend is de hoge frequentie van de voornaam Yvonne.

(vervolgt)

DE MAGAZIJNEN "AUX VARIÉTÉS"

Als vervolg op "Een liedje over de Kapellestraat" (De Plate 88/55), vond ik per toeval in de verzameling "De Zeewacht" van het jaar 1924 een reeks aankondigingen (1/2 bladzijde !) van deze winkelketen naar aanleiding van de solden die toen (het was toen Juli) gehouden werden. Natuurlijk, alles aan 4,95 ₣ !

Er waren op dat tijdstip twee magazijnen "Aux Variétés" in onze stad. Eén in het nummer 24 Vlaanderenstraat, en de andere in de Kapellestraat 48. Dat laatste, gelegen in de richting van de "Grote Markt", was in het huis naast het huis waar thans het magazijn Caddy (dat het nummer 50 draagt) gevestigd is.

De uitbaters - volgens de aankondiging - waren : C. & A. DE BAERDE-MACKER. Volgens dezelfde aankondigingen waren er nog een tiental magazijnen met dezelfde naam, verspreid over het ganse land.

Jef KLAUSING

THEMATENTOONSTELLING

Tot en met 17 april loopt de tentoonstelling "LUCHTVAART TE OOSTENDE"

Aan de hand van documenten, tijdschriften, boeken en vooral foto's wordt een overzicht gegeven van de Oostendse luchtvaartgeschiedenis van 1909 tot heden, met het accent op "de vergane glorie van de luchthaven van Stene".

Ons bestuurslid, de heer Walter MAJOR, staat in voor de organisatie.

door Piet OPSTAELE

Inleiding

Dit artikel beoogt een korte levensschets te geven van T. HAMMAN die reder was en zich gedurende dertig jaar als gemeenteraadslid en als schepen in dienst heeft gesteld voor de belangen van de stad Oostende.

Alhoewel het opzoekingswerk naar de basisgegevens vrij vlot ging, werd het probleem van het gebrek aan bronnen steeds groter naar mate ik dieper in het leven van deze Oostendse politicus binnendrong.

Eén van de belangrijkste oorzaken hiervoor was de vernieling van het stadhuis, de stedelijke bibliotheek en het stadsarchief in het begin van W.O. II.

I. Levensschets van Theodore Hamman

1. Geboorte, kinder- en jeugdjaren

Op 29 september 1792 werd, in de Weststraat nr. 49 te Oostende Theodore als zoon en negende kind van het gezin van Thomas Theodore en Jeanne Henriette Francisca DUBRUILLE geboren.

De kleine Theodore werd waarschijnlijk gedoopt door een priester van de parochie St. Petrus en Paulus te Oostende.

Vader HAMMAN was niet van Oostendse origine, maar werd geboren te Diksmuide (16 september 1751). Verhuisde naar Oostende waar hij huwde met een Oostends meisje en zijn beroep als apotheker uitoefende. Thomas was een tijdlang president van de Kamer van Koophandel te Oostende. Hij is ook schepen en gedurende ongeveer één jaar burgemeester (20 jan 1795 - 20 feb 1796) van de stad Oostende geweest.

Over de kinder- en jeugdjaren van Theodore is weinig gekend, dit geldt eveneens voor het eventueel onderwijs onderricht dat Theodore zou gevolgd hebben.

2. Het familiaal milieu waarin Theodore opgroeide

Theodore groeide op in een brede familiekring van 7 kinderen en na hem werd nog één kind, Thérèse Jeanne Antoinette, geboren.

Dat de kindersterfte in deze periode ook in de meer begoede kringen van de maatschappij groot was mag blijken uit het feit dat Theodore twee van z'n zusjes nooit gekend heeft, omdat ze binnen de drie jaar na hun geboorte stierven. En het laatste kind van de familie HAMMAN bleef slechts één jaar in leven.

Daar het aantal bronnen uit het begin van de 19de eeuw zeer beperkt zijn is het moeilijk om een volledig beeld van het familiaal milieu van de HAMMAN's te schetsen. Men kan stellen dat de familie tot de hogere burgerij van Oostende behoorde.

Bij de HAMMAN's is er een zekere traditie van beroepen in de medische sector te bespeuren : Theodore's grootvader, Theodore Adolphe, was geneesheer; zijn vader was apotheker en z'n broer Antoine leerde het beroep van apotheker aan zijn vader.

De politiek speelde in het gezin een niet onbelangrijke rol, daar vader HAMMAN schepen en een tijdlang burgemeester van de stad Oostende is geweest. Ook het zeezezen en de zeevaart vormden

waarschijnlijk een belangrijke factor in het leven van Theodore. Twee van z'n broers (Joseph en Jean) waren zeemannen die onder het bevel stonden van Guillaume ROYON, die getrouwd was met hun zus Marie Rosalie. Joseph en Jean HAMMAN stierven echter beiden op zee.

3. Het huwelijk van Theodore Hamman

Op 12 mei 1830 voltrok zich het burgerlijk huwelijk tussen Theodore F. M. en Louise Marie Thérèse UYTBORCK. Theodore trouwde op 37-jarige leeftijd met een meisje van 17 jaar dat in Tienen was geboren (26 oktober 1812).

Uit dit huwelijk werden er geen kinderen geboren.

Het getrouwde koppel vestigde zich in het huis nr. 3 in de Weststraat te Oostende. Ze bleven er ook hun ganse leven wonen.

Het politiek, economisch en sociaal leven van Theodore HAMMAN werden in de volgende aparte hoofdstukken onderverdeeld, omdat men zo zich een overzichtelijker en genuanceerder beeld kan vormen van deze aspecten van z'n leven.

II. Theodore als reder en verzekeraar

1. Het redersleven

De HAMMAN's en aanverwanten waren in de vorige eeuw goed vertegenwoordigd in het rederswezen te Oostende. Deze traditie werd echter verbroken wanneer een ons onbekende HAMMAN door de verwaarlozing van zijn bouwloods werd geruïneerd.

Niettegenstaande dit feit blijkt dat Theodore HAMMAN één van de grote Oostendse reders was naast J. DE BONINGE en L. CORNELIS. Zo zeilden er in 1852 regelmatig 25 schepen af waarvan Theodore reder was. Hoeveel schepen er eigendom waren van Theodore is niet bekend. Hij organiseerde ook geen visvaarten naar IJsland. Grotere schepen en een groter investering kunnen hier de oorzaken van zijn.

In de haven van Oostende had Theodore een loods in bezit. Deze opslagplaats was langs de "Bassin de Commerce" (= het huidige Mercaterdok) gelegen.

2. Verzekeerinsmaatschappij van visserssloepen

Het was in januari 1836 dat een "Verzekeeringsmaatschappij van Visschersboten" of "Compagnie d'Assurance sur les Bateaux de pêche" werd opgericht door Emile DE BRAUWER, DE KNUYT-DE BRAUWER, VAN IMSCHOOT-DE BROCH en Theodore HAMMAN.

In de statuten, die gedrukt werden in de vorm van een brochure, vinden we "het doel van deze maatschappij bestaat er in de visschersboten, gebruikt voor de vischvangst of voor het vervoer van oesters, kreeften of zout benoedige voor de visscherij, te verzekeren tegen de gevaren door een polis vast te stellen".

De duur van deze maatschappij werd vastgesteld voor een periode van 20 jaar, maar ze heeft wel degelijk een poos langer bestaan.

Er werd ook regelmatig een algemene vergadering gehouden, die plaatsvond in de vergaderzaal van de Kamer van Koophandel te Oostende. Op deze vergadering werd de rekening van de maatschappij overlopen en goedgekeurd en vervolgens werd overgegaan tot de verkiezing van drie of vier leden van de zeven die de Verzekeeringsmaatschappij telde.

Theodore HAMMAN was ook een tijdlang secretaris en schatbewaarder van deze maatschappij.

III. Het politiek leven van Theodore Hamman

1. De politieke situatie te Oostende in de periode 1830 tot ca. 1850

Wegens het gebrek aan bronnen is het zeer moeilijk om te achterhalen wat er zich tijdens deze periode precies afspeelde te Oostende op politiek vlak. In Oostende was er een duidelijke, maar eerder kleine groep van orangistisch gezinden aanwezig. Eén van de grote orangistische voormannen van Oostende was Jean-Baptiste SERRUYS die het beleid van Willem I zeer sterk en fanatiek steunde in de Tweede Kamer en later ook in het Nationaal Congres.

In tegenstelling tot de woelingen van 1830 te Brussel bleef het te Oostende kalm.

De politieke belangstelling van de kiesgerechtigden was in deze periode bijzonder laag te noemen. Een voorbeeld hiervan is de grote afwezigheid bij de wetgevende verkiezingen : voor de verkiezing van de Kamers was het percentage afwezigen 31% in 1832 en tussen 1837 en 1845 ging dit cijfer zelf niet meer onder de 60%; voor de verkiezingen van de Senaat ging dit percentage van 49% in 1839 tot zelfs 89,5% (!) afwezigen in 1847.

Hierbij dient natuurlijk ook opgemerkt te worden dat het om een censitair kiesstelsel gaat, wat betekent dat slechts een elitaire groep stemrecht had.

Er bestonden nog geen politieke partijen en van politieke strijd of twisten was er ook nagenoeg nog geen sprake. Tijdens de verkiezingen werd er meestal gestemd voor personen die een zeker prestige of een bepaalde invloed hadden in de stad.

Het is in 1843 dat voor het eerst katholieke en liberale kandidaten op de lijst voor de gemeenteraadsverkiezingen stonden. In de periode 1844-1851 kwamen er geen liberale kandidaten op de kieslijsten voor. Dit gebeurde opnieuw in 1851. Vanaf dat jaar ging men steeds meer over van een onpartijdig standpunt naar een liberale overtuiging. Vanaf 1860 begonnen ze zich dan ook te verenigen (1866 : l'Association libérale et constitutionnelle d'Ostende) en groeiden de liberalen uit tot een politieke macht die van groot belang was in Oostende.

Ook de katholieken verenigden zich (1869 : Cercle catholique), maar hun aanhang was klein er er werd weinig aandacht aan hen besteed.

Ook de Oostendse pers kende een bloei als gevolg van de strijd tussen de liberalen en katholieken. De belangrijkste van deze kranten waren : L'Echo d'Ostende en le Carrilon die in liberale handen waren en de katholieke kranten Feuille d'Ostende (aanvankelijk neutraal) en le Littoral.

2. Theodore als politicus

Omdat de bronnen uit de periode voor 1850 bijzonder schaars zijn (Bulletin Communal pas vanaf 1865, zeer weinig kranten van voor 1850 bewaard, nagenoeg geen kiezerslijsten uit deze periode, enz. ...) was het moeilijk om iets over de politieke activiteiten van Theodore HAMMAN te weten te komen.

Op 38-jarige leeftijd begon Theodore aan z'n politieke carrière in de Oostendse politiek. Hij werd namelijk verkozen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 1830.

Tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 14 juli 1836 was er een gelijkheid van stemmen tussen C. DECLEIR en Theodore HAMMAN.

Na een nieuwe stemming werd Theodore uiteindelijk herkozen met een voorsprong van 47 stemmen.

Tijdens de verkiezingen van 25 oktober 1842, die werden uitgeschreven wegens een vernieuwing van de gemeenteraad, werd hij herkozen als gemeenteraadslid. Het is na de gemeenteraadsverkiezingen van 28 oktober 1845 dat Theodore werd benoemd tot schepen van de stad Oostende.

Volgens de wet van 1 augustus 1848 werden gemeenteraadsverkiezingen uitgeschreven voor een vernieuwing van de gemeenteraden. Hierbij werd Theodore HAMMAN opnieuw verkozen en werd ook zijn functie als schepen hernieuwd.

Wegens het ontslag van Theodore op 4 februari 1852 werden er nieuwe gemeenteraadsverkiezingen uitgeschreven op 15 maart 1852.

Men kan stellen dat Th. HAMMAN een unionist was, hoewel dit een term is die een brede lading dekt. Ook was Theodore hoogstwaarschijnlijk een praktiserend katholiek, denken we maar aan z'n betrokkenheid in de Berg van Barmhartigheid, die overduidelijk een katholieke organisatie was.

Op economisch vlak lijkt het dat Theodore bepaalde liberale ideeën (reder, lid van de Kamer van Koophandel en medeoprichter van de Verzekeringskas voor Visschersloepen).

Na Theodore was August HAMMAN (° Oostende 4 november 1857 - + Brussel 26 september 1934) een belangrijk politiek figuur van de familie HAMMAN in Oostende. Hij kwam op voor de katholieke partij en werd als volksvertegenwoordiger verkozen in de periode tussen 1894 en 1912 (uitgezonderd tijdens de kamerverkiezingen van 27 mei 1900).

IV. De Berg van Barmhartigheid

1. Historische schets van de Berg van Barmhartigheid

De Berg van Barmhartigheid of Mont de Charité werd opgericht in 1628 op initiatief van de regering. Deze instellingen hadden hun oorspronkelijke caritatief karakter verloren door o.a. het aanrekenen van interesten en ze fungeerden als commerciële bankinstellingen die aan kooplieden en ook aan de regering krediet verleenden op onderpand.

In Oostende werd de Berg van Barmhartigheid opgericht door de priester Emmanuel DE CAMBA. Over de beginperiode van deze liefdadigheidsinstelling te Oostende is bitter weinig geweten. Het is mogelijk dat ze tijdens de Franse revolutie werd opgedoekt.

Op 14 februari 1810 werd de Berg hersteld en gereorganiseerd. Het hoofddoel was om alle behoeftigen die in Oostende overleden een waardige begrafenis te geven. Ieder gezin dat een maandelijkse bijdrage van vijf centiemen betaalde had het recht om bij het overlijden van een familielid te eisen dat het bestuur de begrafenis, de gewone godsdienstige plechtigheid en alle andere onkosten van de begrafenis betaalde en dit tot een maximum van 12 gulden. Ook behoeftige overledenen die geen maandelijkse bijdrage hadden betaald werden behoorlijk begraven, waarvan de kosten maximum 6 gulden mochten bedragen.

Het aantal overledenen te Oostende die op kosten van de Berg van Barmhartigheid werden begraven tijdens de periode 1810-1866 bedroeg 25.153 personen. Met een gemiddelde van 55 jaar met één begrafenis per dag op kosten van de Berg kan men besluiten dat

het belang (zoals het epidemiegevaar verminderen) en de invloed (het groot aantal betalende leden) van deze organisatie in Oostende zeker niet te verwaarlozen was.

2. Theodore Hamman en de Berg van Barmhartigheid

Andermaal is over de activiteiten van Theodore in de Berg zeer weinig geweten. Wanneer in 1863 de honderdjarige verjaardag van de organisatie te Oostende werd gevierd was het Theodore HAMMAN die de president van de Berg was.

Het was ook aan de vrijgevigheid van Th. HAMMAN te danken dat de bode van de Berg van Barmhartigheid een ketting ontving als onderscheidingsteken. Op deze medaille was een begrafenis op de Calvarieberg en een aan het kruis genagelde Christus afgebeeld. De medaille was omgeven met zonnestrallen en bovenaan bevond zich de inscriptie "Oostende 1854" en onderaan de woorden "Berg van Barmhartigheid".

V. De Kamer van Koophandel

1. De Kamer van Koophandel te Oostende, 1830-1875

De Kamer te Oostende telde 9 leden, die elk jaar met een derde werden vernieuwd. Ieder jaar werd er door de leden zelf een voorzitter en onder-voorzitter gekozen. De secretaris van de Kamer van Koophandel werd benoemd door de Koning. Hoewel jaarlijks een derde van de leden moest vernieuwd worden blijkt dat heelwat leden gedurende jaren bleven zetelen.

De leden van de Kamer waren nagenoeg allen direct betrokken bij de activiteiten van de Oostendse haven. Het gevolg hiervan was dat de aandacht van de Kamer vooral uitging naar de activiteiten in en rond de Oostendse vissers- en handelshaven.

De werking van de Kamer van Koophandel in deze periode is vooral te situeren op het gebied van het verschaffen van informatie en advies aan de autoriteiten. Ze was ook vrij om zelf problemen van het Oostends zakenleven te rapporteren aan de overheid. Haar rol als drukkingsgroep was bijgevolg niet onbelangrijk. Vanaf 1841 was de Kamer verplicht om een jaarverslag te maken over de economische toestand van handel en nijverheid. Deze verslagen mochten echter pas vanaf 1856 gedrukt en gepubliceerd worden.

Omstreeks 1870 werd de kritiek op deze vastgeroeste instellingen bijzonder groot en dit ten gevolge van de toenemende verspreiding van een liberale geest. Ze werden dan ook op 23 april 1875 vervangen door de Vrije Kamers van Koophandel.

2. Theodore Hamman als lid van de Kamer van Koophandel

Theodore moet ergens tussen 1833 en 1840 lid geworden zijn van de Kamer van Koophandel te Oostende. Met tussenpozen is hij dit ook gebleven tot omstreeks 1860 of misschien zelf iets later.

In een brief aan de goeverneur van West-Vlaanderen klaagt Theodore, als voorzitter van de Oostendse Kamer van Koophandel, de misbruiken aan die bestaan bij kinder- en vrouwenarbeid. Hierbij wijst hij erop dat de vrijheid van de mens één van z'n belangrijkste voorrechten is. Het is dan ook de overheid die z'n verantwoordelijkheid moet opnemen en dergelijke misbruiken i.v.m. kinder- en vrouwenarbeid moet verhinderen.

De edele principes die Theodore in deze brief naar voor brengt wijst erop dat hij begaan was met het lot van de arbeiders, dit in tegenstelling tot sommige andere leden van de burgerij.

Zoals de meeste andere leden van de Kamer van Koophandel was ook Theodore onmiddellijk betrokken bij de economische activiteiten van de haven van Oostende en dit als reder en verzekeraar van vissersloepen.

Ook ander leden van de familie HAMMAN waren in de 19de eeuw lid van de Kamer van Koophandel te Oostende. M. HAMMAN was een tijdlang secretaris, Thomas HAMMAN was lid tot aan z'n dood in 1887 en vanaf datzelfde jaar werd Auguste lid van de Kamer van Koophandel van Oostende

VI. Het overlijden van Theodore Hamman

Na de dood op 15 januari 1851 van z'n vrouw, Louise UYTBORCK, bleef Theodore voor de rest van z'n leven alleen wonen in de Weststraat nr. 3 te Oostende. Op 82-jarige leeftijd overleed Theodore op 26 februari 1875 te Oostende. De begrafenisplechtigheid vond plaats op 2 maart om 11 uur in de St. Petrus- en Pauluskerk te Oostende.

Theodore HAMMAN werd begraven op het kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg. Zoals op zijn graf staat geschreven was hij ridder in de Leopoldsorde.

De dood van Th. HAMMAN betekende meteen het einde van een rijk gevuld leven. Op economisch en financieel gebied kan men stellen dat Theodore een belangrijke rol heeft gespeeld te Oostende. Wat z'n invloed en betekenis was op politiek vlak is moeilijker te bepalen.

Het was een veelzijdig man die zowel sterk sociaal voelend was, als dat hij economisch onderlegd en actief was.

Dankwoord

We wensen een woord van dank te richten tot A. VAN CAILLIE, R. VANCRAEYNEST, R. HOUWEN en stadsarchivaris N. HOSTYN.

Het personeel van de stadsbibliotheek van Brugge en Oostende, van het rijksarchief te Brugge en Beveren-Waas, en tenslotte de archivaris van het kadaster te Brugge wensen we te danken voor hun bereidwillige medewerking.

Tenslotte richten we een dankwoord aan prof. dr. R. VAN EENOO en dr. L. FRANÇOIS.

BIBLIOGRAFIE

- Almanach commerciale maritime, industrielle et agricole de l'arrondissement d'Ostende. Dokument.
- BILLIET G., Almanach du Commerce et de l'industrie de la ville d'Ostende, De Plate, Oostende, 1982, pp. 64-66.
- DESNERCK G. & R., Vlaamse visserij en vissersvaartuigen, Handzame, deel I, 1974, 256 p.
- FRANÇOIS L., Jean-Baptiste Serruys : een orangistische stem in het Nationaal Congres, Ostendiana, 1978, III, pp. 159-167.
- GOEKINT J., Oostendse burgemeesters door de eeuwen heen..., Oostende, verkiezingspamflet, 1982.
- HOSTYN N., Een familiekundig overzicht van de familie Hamman en zijn aanverwanten, 't V.V.F.-streepje, IX, 1979, 1, pp.19-30.
- KLAUSING J., Kiesstrijd in Oostende, De Plate, Oostende, 1984, pp. 211-213.

- LOONTIENS G., Een eeuw zeevisscherij te Oostende, Oostende, 1930, 32 p.
- MAERVOET W., De politieke evolutie in het arrondissement Oostende, 1830-1914, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1964-1965, 186 p.
- MERTENS J., Archief in en over Oostende, Ostendiana, 1972, pp. 23-32.
- METSU D., De kamers van Koophandel van Oostende, 1803-1914, de evolutie van een drukkingsgroep, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1982-1983.
- Notice sur le Mont-de-Charité à Ostende, 23 p.
- VELDEKENS, Le livre d'Or de l'Ordre de Léopold et de la Croix de Fer, Brussel, Lelong, deel II, 1958, 785 p.

SCHEEPSAALMOEZENIER Hendrik VERDONCK

Hendrik VERDONCK werd op 21 september 1861 geboren te Rollegem. Op 27 september 1887 werd hij te Brugge priester gewijd en vertrok op 1 september 1888 als aalmoezenier op het schoolschip. Dat bleef hij waarschijnlijk tot in 1895 want op 27 december van dat jaar wordt hij onderpastoor te Spiere. In 1904 wordt hij onderpastoor te Esen en op 17 april 1914 pastoor te Kooigem waar hij, godvruchtig, overleed de 16de maart 1945.

Wie weet meer over deze scheepsaalmoezenier ?

J.B. DREESEN

IN DIT NUMMER

- blz. 69 : D. FARASYN : Vondsten in de bouwput van de ondergrondse parking.
- blz. 71 : R. LEROY : Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving - collectie Ostendiana (2).
- blz. 74 : J.B. DREESEN : Oostende in de kunst te Oslo.
- blz. 75 : J. KLAUSING : Oostendse liederchat.
- blz. 76 : N. HOSTYN : Jan De Clerck, kunstschilder (6).
- blz. 79 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XXXVI.
- blz. 80 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
- blz. 84 : J.B. DREESEN : Oostende en de Brabantse omwenteling.
- blz. 85 : N. HOSTYN : 't Kind moet een naam hebben of naamgeving te Oostende 1800-1988.
- blz. 88 : J. KLAUSING : De magazijnen "Aux Variétés".
- blz. 89 : P. OPSTAELE : Theodore François Michel Hamman.
- blz. 95 : J.B. DREESEN : Scheepsaalmoezenier Hendrik Verdonck.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

ROTTIGNI, Vue de la ville et bains d'Ostende 1834 (detail)

